

C/2024/2097

26.3.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym: wykorzystanie siły gospodarki społecznej i innowacji społeczno-gospodarczych”

(opinia rozpoznawcza)

(C/2024/2097)

Sprawozdawca: **Alain COHEUR**

Współsprawozdawca: **Ferre WYCKMANS**

Wniosek o konsultację	Prezydencja Rady, 10.7.2023
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	20.12.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	17.1.2024
Sesja plenarna nr	584
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	227/0/1

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym musi uwzględniać wielorakie aspekty pojęcia ubóstwa, które wpływa na dostęp do zatrudnienia, kształcenia, opieki zdrowotnej, mieszkania, żywienia, mobilności, narzędzi cyfrowych, energii, kultury itd. By zagwarantować włączenie społeczne, konieczne jest przekrojowe podejście do ubóstwa. Chociaż walka z ubóstwem dotyczy wszystkich podmiotów gospodarczych, to pełna odpowiedzialność w tej dziedzinie spoczywa na państwie. Dzięki różnorodnym działaniom i celowi społecznemu gospodarka społeczna przyczynia się do tego w sposób kompleksowy i przekrojowy.

1.2. Aby wykorzystać cały potencjał gospodarczy, przemysłowy i społeczny gospodarki społecznej i przyczynić się do włączenia społecznego wszystkich obywateli, EKES wzywa Komisję Europejską (KE) do dalszej realizacji planu działania na rzecz gospodarki społecznej, do dokonania w 2025 r. jego oceny, która posłużyłaby do opracowania nowego planu działania, do aktywnego wsparcia państw członkowskich w zastosowaniu się do zalecenia oraz do wyraźnego włączenia gospodarki społecznej i polityki innowacji społecznej do następnego programu prac KE.

1.3. Komitet opowiada się za zdecydowanym podejściem terytorialnym obejmującym gminy i regiony, które angażowałyby różnorakie podmioty w politykę rozwoju gospodarki społecznej. Z inicjatywy organów publicznych można wspierać rozwój lokalny, repatriację narzędzi produkcji oraz tworzenie godnych miejsc pracy, których nie można przenieść na inne rynki, a także można rozwijać współpracę między podmiotami gospodarczymi (łączenie narzędzi, dzielenie się najlepszymi praktykami) i tworzyć stymulujący ekosystem łączący stowarzyszenia, spółdzielnie, tradycyjne przedsiębiorstwa, inwestorów z sektora bankowego, społeczeństwo obywatelskie, partnerów społecznych, środowisko akademickie itp.

1.4. Komitet zwraca się do KE, by w ramach inicjatyw na rzecz innowacji społecznych przyjęła przekrojowe podejście łączące różnorakie podmioty reprezentujące tradycyjne przedsiębiorstwa i gospodarkę społeczną, które uwzględniałyby perspektywę ekologiczną i społeczną.

1.5. EKES wzywa KE do uwzględnienia gospodarki i innowacji społecznej pośród inicjatyw realizowanych w ramach rozwoju działań przedstawionych w sprawozdaniu dotyczącym prognozy, tak by przede wszystkim zwiększyć udział kobiet w rynku pracy. Większy udział w rynku pracy jest wciąż wyzwaniem również dla innych słabszych grup społecznych: osób z niepełnosprawnościami, młodzieży, a także innych grup niedostatecznie reprezentowanych lub wykluczonych, które nie kształcą się, nie pracują ani nie szkolą się lub żyją w skrajnym ubóstwie.

1.6. Realizacja ambitnej strategii rozwoju gospodarki społecznej sprzyja tworzeniu zróżnicowanych miejsc pracy, a tym samym zwalczaniu ubóstwa dzięki opracowywaniu programów integracji społeczno-zawodowej lub zatrudnienia poprzez podnoszenie kwalifikacji, a także dzięki wspieraniu podmiotów wykonujących projekty w tworzeniu mikroprzedsiębiorstw, spółdzielni, stowarzyszeń lub przedsiębiorstw społecznych itd.

1.7. Ta długofalowa i opracowana wspólnie strategia musi opierać się na podstawie prawnej, na ramach podatkowych dostosowanych do modelu biznesowego stosowanego przez gospodarkę społeczną, na specjalnych organach administracji, na urzędnikach służby cywilnej przeszkolonych w dziedzinie gospodarki społecznej oraz na konkretnych narzędziach.

2. Uwagi ogólne

2.1. Kontekst

2.1.1. Niniejsza opinia EKES-u jest odpowiedzią na wniosek prezydencji belgijskiej w Radzie UE dotyczący zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz zawiera analizę atutów, które gospodarka społeczna i innowacje społeczno-gospodarcze mają w tej dziedzinie.

2.1.2. Kontekst, w którym został przedstawiony wniosek o wydanie opinii, charakteryzuje się złożonymi wyzwaniami społecznymi. Można im podołać jedynie dzięki wykorzystaniu wszystkich odpowiednich zasobów społecznych, w czym – jako katalizatory innowacji społecznych – pierwszoplanową rolę odgrywają gospodarka społeczna i społeczeństwo obywatelskie.

2.1.3. Walka z ubóstwem dotyczy wszystkich podmiotów w społeczeństwie. Chociaż działania organizacji gospodarki społecznej nie ograniczają się do sfery społecznej, to wiele organizacji świadczy podstawowe usługi w ekstremalnych sytuacjach (które są coraz częstsze), takich jak bezdomność (poprzez zakwaterowanie i usługi pierwszej potrzeby) oraz ubóstwo skrajne (w formie pomocy żywnościowej). Oferują również możliwości zatrudnienia osobom oddalonym od rynku pracy, przyczyniając się w ten sposób do włączenia społecznego i opowiadając się za strategiami politycznymi eliminującymi strukturalne przyczyny ubóstwa.

2.1.4. Od 2014 r. dane Eurostatu⁽¹⁾ wskazują na spadek liczby osób, których dotyczy co najmniej jedno z trzech zagrożeń związanych z ubóstwem i wykluczeniem społecznym: ryzyko ubóstwa, pogłębionej deprivacji materialnej i społecznej lub życia w gospodarstwie domowym osób quasi-bezrobotnych. Niemniej należy zauważyć, że w 2022 r. 95,3 mln osób w Europie (22 % ludności, czyli jedna osoba na pięć) było dotkniętych ubóstwem. W zamożnej Europie ten poziom jest nienaturalnie wysoki.

2.1.5. Komitet przypomina, że w Planie działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych w marcu 2021 r. KE wytyczyła ogólny cel polegający na zmniejszeniu do 2030 r. liczby osób doświadczających ubóstwa o co najmniej 15 mln⁽²⁾.

2.1.6. Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym musi uwzględniać wielorakie aspekty pojęcia ubóstwa. Nie ogranicza się ono do jednego kryterium, tylko dotyczy rozmaitych aspektów, a także wpływa na dostęp do zatrudnienia, kształcenia, opieki zdrowotnej, mieszkania, pożywienia, mobilności, narzędzi cyfrowych, energii, kultury itd. By zagwarantować wszystkim włączenie społeczne, niezbędne jest zatem przekrojowe podejście do ubóstwa.

2.1.7. Oprócz skumulowanych skutków różnych form ubóstwa występują również różnice w poziomie podatności na ubóstwo między określonymi grupami ludności. Według danych Eurostatu z czerwca 2023 r.⁽³⁾ kobiety, młodzi dorośli, osoby o niskim poziomie wykształcenia, bezrobotni oraz ubodzy pracujący⁽⁴⁾ są średnio bardziej podatni na zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Ubóstwo dotyka również szczególnie małe dzieci, rodziny z jednym rodzicem, ofiary dyskryminacji (z powodu niepełnosprawności, rasizmu, płci) czy też osoby starsze.

2.1.8. W Planie działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych w marcu 2021 r. KE stwierdziła, że gospodarka społeczna jest jedną z dróg do tworzenia miejsc pracy, i podkreśliła, że poważnym wyzwaniem społecznym w wielu dziedzinach można często sprostać dzięki innowacjom społecznym. Zdaniem KE gospodarka społeczna skrywa w sobie duży i dotąd niewykorzystany potencjał gospodarczy oraz ma szczególne znaczenie ze względu na dwojaką rolę w tworzeniu wartości społecznej i gospodarczej.

⁽¹⁾ „People at risk of poverty or social exclusion in 2022” – Products Eurostat News – Eurostat.

⁽²⁾ Plan działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych.

⁽³⁾ „Living conditions in Europe – poverty and social exclusion” – Statistics Explained.

⁽⁴⁾ A/78/175: Report of the Special Rapporteur on extreme poverty and human rights, Olivier De Schutter – The working poor: a human rights approach to wages.

2.1.9. Wniosek dotyczący dyrektywy z 5 września 2023 r., którego celem jest ułatwienie transgranicznej działalności stowarzyszeń o charakterze niezarobkowym⁽⁵⁾, jest również ważnym krokiem w walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, ponieważ to podmioty często działające w tych dziedzinach. Ta dyrektywa umożliwi wspieranie stowarzyszeń, pomaganie im w pełnym korzystaniu z praw przysługujących im na rynku wewnętrznym, zwiększenie integracji oraz ułatwienie obywatelom europejskim skutecznego korzystania z podstawowych wolności.

2.2. Gospodarka społeczna i jej wartości społeczne

2.2.1. Wartości, które uosabia partycypacyjne i demokratyczne zarządzanie w organizacjach gospodarki społecznej, przyczyniają się również do większego upodmiotowienia osób znajdujących w nich zatrudnienie. Ten czynny udział może również zachęcić je do większego zaangażowania się w swoją społeczność, sprzyjać ich włączeniu społecznemu, a tym samym – umożliwić im wypełnianie roli obywateli i obywaterek oraz wspieranie dobrostanu ludności. Działając w sposób zapobiegawczy i na wczesnym etapie, gospodarka społeczna może zapobiegać popadaniu w ubóstwo niektórych grup ludności.

2.3. Międzynarodowa dynamika

2.3.1. Niedawne zalecenie Rady⁽⁶⁾ jest kolejnym istotnym etapem w międzynarodowej dynamice rozwoju gospodarki społecznej od czasu zainicjowania planu działania, który jej dotyczy. Znajduje to odzwierciedlenie w rezolucji Międzynarodowej Organizacji Pracy w sprawie godnej pracy oraz gospodarki społecznej i solidarnej (czerwiec 2022 r.)⁽⁷⁾, zaleceniu OECD w sprawie gospodarki społecznej i solidarnej oraz innowacji społecznych (czerwiec 2022 r.)⁽⁸⁾, a także w rezolucji ONZ w sprawie promowania gospodarki społecznej i solidarnej na rzecz zrównoważonego rozwoju (kwiecień 2023 r.)⁽⁹⁾.

2.3.2. W tym kontekście bardzo istotne jest, aby UE priorytetowo traktowała tworzenie niezbędnych warunków do promowania gospodarki społecznej wśród 27 państw członkowskich i jej rozwijania z uwzględnieniem jej przekrojowego charakteru. Gospodarka społeczna odgrywa centralną rolę w dostępie do zatrudnienia, między innymi dla grup osób znajdujących się w trudnej sytuacji i oddalonych od rynku pracy, lecz obejmuje również szeroką gamę działalności gospodarczej i przemysłowej (energia, żywność, opieka zdrowotna, kształcenie, kultura, produkcja, punkty odzysku odpadów i ponownego użycia itp.). Ma zatem pierwszoplanowe znaczenie dla zagwarantowania sprawiedliwej, zrównoważonej i sprzyjającej włączeniu społecznemu transformacji.

2.3.3. Ten przekrojowy aspekt znajduje również odzwierciedlenie w przyjętym w zaleceniu systemowym i całościowym podejściu, które łączy go z różnymi głównymi kierunkami polityki i wytycznymi strategicznymi, takimi jak Zielony Ład, Unia równości, strategia w dziedzinie opieki, prawa dziecka, wzmocniona gwarancja dla młodzieży, ścieżka transformacji oparta na ekosystemie gospodarki bliskości i gospodarki społecznej itd.

2.3.4. Aby wykorzystać cały potencjał gospodarczy, przemysłowy i społeczny gospodarki społecznej oraz dążyć do włączenia społecznego wszystkich obywateli, EKES wzywa KE do dalszego wdrażania planu działania na rzecz gospodarki społecznej, do zaplanowania jego oceny w 2025 r., do opracowania nowego planu działania w tej dziedzinie oraz do aktywnego wsparcia realizacji zalecenia przez państwa członkowskie.

2.4. Gospodarka społeczna jako katalizator innowacji społecznych

2.4.1. W obecnej sytuacji naznaczonej wielorakimi kryzysami wyzwaniom społecznym można podołać jedynie, wykorzystując wszystkie zasoby społeczeństwa w ramach wielopoziomowego i międzysektorowego podejścia. To podejście zostało uznane za innowację społeczną, którą w zaleceniu zdefiniowano jako: „działanie, które zarówno w odniesieniu do swoich celów, jak i środków ma społeczny charakter, a w szczególności każde działanie odnoszące się do rozwoju i realizacji nowych idei dotyczących produktów, usług, praktyk i modeli, które to działanie jednocześnie zaspokaja potrzeby społeczne i tworzy nowe relacje społeczne lub współpracę społeczną między organizacjami publicznymi, społeczeństwa obywatelskiego lub prywatnymi, i w ten sposób przynosi korzyści społeczeństwu oraz zwiększa jego zdolność do działania”. W zaleceniu wyjaśniono, że motorem innowacji społecznych jest często gospodarka społeczna.

2.4.2. Centralnym elementem innowacji społecznych są profilaktyka i wczesna interwencja w oparciu o podejście długoterminowe, zamiast skupienia się na korzyściach krótkoterminowych. Takie podejście często określa się mianem inwestycji społecznych. Inwestycje społeczne są ściśle powiązane ze sprawiedliwą transformacją i dostosowane do Europejskiego filaru praw socjalnych. Skupienie się na proaktywnych środkach tworzy odporniejsze społeczeństwa i zmniejsza koszty społeczne w perspektywie długoterminowej, przyczyniając się zarazem do trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Gospodarka społeczna może być zasadniczym motorem transformacji, ponieważ oferuje wyjątkowy zbiór atutów z punktu widzenia inwestycji społecznych, zachęcając do innowacji w celu sprostania wyzwaniom społecznym w obszarach, w których inne sektory napotykać ograniczenia.

⁽⁵⁾ EUR-Lex – 52023PC0516 – PL – EUR-Lex.

⁽⁶⁾ Zalecenie Rady w sprawie opracowania warunków ramowych gospodarki społecznej – Porozumienie polityczne, 29 września 2023 r.

⁽⁷⁾ MOP, Rezolucja w sprawie godnej pracy oraz gospodarki społecznej i solidarnej.

⁽⁸⁾ Instrumenty prawne OECD.

⁽⁹⁾ Historic moment for the SSE: At its 66th plenary meeting, the UN General Assembly adopts the resolution „Promoting the Social and Solidarity Economy for Sustainable Development”, UNTFSS (unsse.orf).

2.4.3. Innowacje społeczne wynikają z konieczności zaspokojenia niespełnionych potrzeb społecznych, lecz również sprostania wyzwaniom społecznym oraz wprowadzenia zmian społecznych i gospodarczych. Obejmują one wszystkie grupy społeczne, gospodarkę społeczną, społeczeństwo obywatelskie oraz wiele podmiotów niepaństwowych i organów publicznych na wszystkich szczeblach sprawowania rządów. Komitet zwraca się do KE, by w ramach inicjatyw na rzecz innowacji społecznych przyjęła przekrojowe podejście łączące różnorakie podmioty reprezentujące klasyczne przedsiębiorstwa i gospodarkę społeczną, które uwzględniałoby perspektywę ekologiczną i społeczną.

2.4.4. EKES wzywa KE i państwa członkowskie do zatroszczenia się o to, by do wsparcia innowacji społecznych wykorzystano główne instrumenty, takie jak zamówienia publiczne, fundusze strukturalne oraz usługi socjalne świadczone w interesie ogólnym.

3. Uwagi szczegółowe

3.1. Poziom lokalny i regionalny

3.1.1. W ostatnim zaleceniu Rady zawarto wzmiankę o powołaniu ambasadorów gospodarki społecznej na szczeblu lokalnym lub regionalnym państw członkowskich w celu promowania ekosystemu, ułatwienia dostępu do finansowania unijnego lub krajowego, a także zapewnienia wzajemnego wsparcia. Trzeba również ożywić społeczności i rozwój lokalny. Projekty lokalne wywierają pozytywny wpływ na tworzenie miejsc pracy, ponowną integrację osób wykluczonych i dystrybucję usług wśród obywateli. Mogą zatem prowadzić do odwrócenia cykli popadania w ubóstwo. W opinii INT/1037⁽¹⁰⁾ EKES podkreśla znaczenie szczebla lokalnego.

3.1.2. Wiele inicjatyw gospodarki społecznej jest głęboko zakorzenionych na szczeblu jak najbliższym społeczności. To zakorzenienie sprzyja krótkim łańcuchom wartości ułatwiającym lokalną produkcję i konsumpcję, a tym samym przyczynia się do transformacji ekologicznej (krótki łańcuch dostaw żywności, produkcja energii). Komitet zaleca zatem przyjęcie zdecydowanego podejścia terytorialnego obejmującego gminy i regiony, które angażowałyby różnorakie podmioty w politykę rozwoju gospodarki społecznej. Z inicjatywy organów publicznych można wspierać rozwój lokalny, repatriację narzędzi produkcji oraz tworzenie miejsc pracy, których nie można przenieść na inne rynki, a także można rozwijać współpracę między podmiotami gospodarczymi (łączenie narzędzi, dzielenie się najlepszymi praktykami) i tworzyć stymulujący ekosystem łączący stowarzyszenia, spółdzielnie, przedsiębiorstwa nastawione na zysk, inwestorów z sektora bankowego, społeczeństwo obywatelskie, partnerów społecznych, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, środowisko akademickie itp. Organizacje gospodarki społecznej wzmacniają sprawnie działającą gospodarkę, która uzupełnia działalność tradycyjnych przedsiębiorstw. Nie konkurują ze sobą, lecz pokrywają w sposób komplementarny nierentowne segmenty rynku. Umożliwiają na przykład udzielanie wsparcia osobom żyjącym w ubóstwie skrajnym, które w przeciwnym razie nie zostałyby uwzględnione.

3.2. Strategie współpracy

3.2.1. By realizować politykę rozwoju gospodarki i innowacji społecznej oraz stworzyć strategię opartą na priorytetowych osiach działania i na wiarygodnych danych statystycznych, niezbędne jest określenie dziesięcioletniej wizji. Strategia, którą trzeba opracować wspólnie, musi opierać się na:

- podstawie prawnej i ramach podatkowych dostosowanych do modelu biznesowego promowanego przez gospodarkę społeczną,
- specjalnej administracji i urzędnikach przeszkolonych w dziedzinie gospodarki społecznej (jej specyfice i wartościach),
- narzędziach służących do podjęcia inicjatywy i założenia przedsiębiorstwa społecznego:
- inkubatorach,
- agencjach konsultingowych,
- wsparciu finansowym,
- ścieżkach kształcenia i szkolenia, w tym w dziedzinie zarządzania,
- środkach budżetowych na organizację i eksponowanie ekosystemu,
- zaproszeniach do składania projektów, dotacjach dla spółdzielni itp.

⁽¹⁰⁾ W swej opinii Pakiet dotyczący gospodarki społecznej (Dz.U. C 2024/882 z 6.2.2024) Komitet zaznacza, że skoro wiele działań organizacji gospodarki społecznej odbywa się na szczeblu społeczności lokalnych, konieczne jest inwestowanie w ciągłą poprawę współpracy między samorządami lokalnymi, administracjami gminnymi, sektorem publicznym a organizacjami gospodarki społecznej.

3.2.2. Ze względu na przekrojowy i różnorodny charakter gospodarkę społeczną należy uznać za model gospodarki i przedsiębiorczości, który może mieć zastosowanie do wielu sektorów (integracja, usługi sąsiedzkie, pożywienie, krótki łańcuch, mieszkalnictwo, ponowne użycie, energia, kultura, mobilność, bankowość, ubezpieczenia, zdrowie itp.). Oznacza to, że administracja zaangażowana w gospodarkę społeczną musi być w stanie ściśle współpracować z innymi organami administracji wypełniającymi kompetencje sektorowe, by zagwarantować gospodarce społecznej te same warunki co innym modelom biznesowym. Dlatego Komitet zaleca:

- utworzenie punktów sterowania gospodarką społeczną na różnych szczeblach terytorialnych,
- na szczeblu regionalnym – utworzenie komitetu koordynacji skupiającego różne zainteresowane organy administracji i zainteresowane strony ekosystemu regionalnego,
- na szczeblu miejskim radni gminy mogłyby wchodzić w skład zgromadzenia ds. gospodarki społecznej, by wesprzeć zaangażowanie demokratycznie wybranych przedstawicieli władz lokalnych; powołanie takiego zgromadzenia mogłoby być obowiązkowe w miastach liczących ponad 100 tys. mieszkańców, a w małych gminach mogłyby się tym zajmować wspólnoty gmin, przy ewentualnym wsparciu regionalnym,
- opracowanie specjalnych krajowych programów na rzecz innowacji społecznych i stworzenie lepszych powiązań między różnymi obszarami polityki w celu przyczynienia się do wspólnego opracowywania i uzyskiwania wyników społecznych.

3.2.3. W najnowszym sprawozdaniu dotyczącym prognozy strategicznej opublikowanym w lipcu 2023 r.⁽¹¹⁾ KE stwierdza, że UE powinna nadal zachęcać państwa członkowskie do tworzenia wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu, dzięki którym obywatele będą bardziej zdolni do udziału w gospodarce i społeczeństwie, a także do realizacji swego potencjału i swych aspiracji. Wymaga to również aktualizacji polityki ochrony socjalnej z zastosowaniem zrównoważonego podejścia opartego na inwestycjach społecznych przez całe życie, wspierania uczestnictwa w rynku pracy, włączenia społecznego i dostosowania ochrony socjalnej do niestandardowych form zatrudnienia, a także przyjęcia podejścia bazującego na aktywnym włączeniu w rynek pracy.

3.2.4. EKES wzywa zatem KE do uwzględnienia gospodarki społecznej pośród inicjatyw realizowanych w ramach rozwoju działań przedstawionych w sprawozdaniu dotyczącym prognozy, tak by można było między innymi zwiększyć udział w rynku pracy wszystkich grup ludności, zwłaszcza kobiet, osób z niepełnosprawnościami, młodzieży, a także innych grup niedostatecznie reprezentowanych lub wykluczonych, które nie kształcą się, nie pracują ani nie szkolą się lub żyją w ubóstwie skrajnym.

3.2.5. Realizacja ambitnej strategii rozwoju gospodarki społecznej sprzyja tworzeniu zróżnicowanych miejsc pracy dzięki rozwojowi programów integracji społeczno-zawodowej lub zatrudnienia poprzez podnoszenie kwalifikacji, a także dzięki wspieraniu podmiotów wykonujących projekty w tworzeniu mikroprzedsiębiorstw, spółdzielni, stowarzyszeń lub przedsiębiorstw społecznych itd. Kolejnym przykładem inicjatyw umożliwiających tworzenie godnych miejsc pracy przydatnych dla danego obszaru są nowatorskie projekty „obszary o zerowym bezrobociu długotrwałym”, realizowane w różnych państwach członkowskich (we Francji, Belgii, Holandii, Austrii). EKES zachęca KE do wsparcia opracowywania i rozwoju takich inicjatyw, m.in. poprzez dzielenie się dobrymi praktykami i ich popularyzację, na przykład za pośrednictwem nowej platformy – „portalu dotyczącego gospodarki społecznej”⁽¹²⁾.

3.3. **Odporność, finansowanie i narzędzia oceny**

3.3.1. Silna i ambitna strategia wdrażania gospodarki społecznej opiera się na dostępności środków finansowych. W swoim zaleceniu UE przyznaje, że państwa członkowskie, w tym władze lokalne i regionalne, mogłyby lepiej wykorzystywać różne możliwości finansowania unijnego za pomocą konkretnych środków na rzecz gospodarki społecznej, w tym Funduszu Spójności i funduszu na rzecz odporności⁽¹³⁾.

⁽¹¹⁾ Sprawozdanie dotyczące prognozy strategicznej z 2023 r. (europa.eu).

⁽¹²⁾ Strona główna (europa.eu).

⁽¹³⁾ W swej opinii Pakiet dotyczący gospodarki społecznej (Dz.U. C 2024/882 z 6.2.2024) Komitet wnosi o przyjęcie społecznie odpowiedzialnych i innowacyjnych rozwiązań w zamówieniach publicznych w celu wyeliminowania przeszkód utrudniających przedsiębiorstwom społecznym udział w rynku i zaleca wprowadzenie kryteriów nagradzających rezultaty społeczne osiągnięte przez te przedsiębiorstwa, a także kryteriów bliskości terytorialnej.

3.3.2. Ta strategia powinna obejmować narzędzia oceny i monitorowania dostosowane od samego początku do specyfiki gospodarki społecznej, aby wspierać sprawność, zdolność adaptacji i odporność i jak najlepiej zaspokoić potrzeby zainteresowanych stron. Uznaje się, że podmioty gospodarki społecznej posiadają cechy odporności. W sprawozdaniu dotyczącym prognozy strategicznej z 2020 r. („W kierunku bardziej odpornej Europy”) KE zauważa, że organizacje oparte na współpracy i organizacje nienastawione na zysk zwiększyły odporność społeczną i gospodarczą podczas kryzysu zdrowotnego związanego z COVID-19 ⁽¹⁴⁾. Mają one zatem na celu wzmocnienie sprawnie działającej gospodarki, która uzupełnia działalność tradycyjnych przedsiębiorstw. Nie konkurują z nimi, lecz pokrywają nierentowne segmenty rynku. Służą na przykład pomocą osobom żyjącym w skrajnym ubóstwie, które w przeciwnym razie nie byłyby uwzględniane.

Bruksela, dnia 17 stycznia 2024 r.

Oliver RÖPKE

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹⁴⁾ Sprawozdanie dotyczące prognozy strategicznej z 2020 r. (europa.eu) „Spółdzielnie, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, stowarzyszenia niedochodowe, fundacje i przedsiębiorstwa społeczne wsparły administrację publiczną w walce z kryzysem. Pokazały one swoją zdolność do dostarczania szerokiego wachlarza produktów i usług na jednolitym rynku w warunkach, w których przedsiębiorstwa nastawione na zysk nie byłyby w stanie uzyskać odpowiedniego zwrotu z kapitału, co pomogło stworzyć i utrzymać miliony miejsc pracy. Są one również istotną siłą napędową innowacji społecznych”.